

Lactivator ziet koe eerder tochtig

Met een stappenteller merk je de tocht van koeien eerder op. Als je de cijfers en attenties die uit de gegevens rollen tenminste goed beoordeelt. Nedap ontwikkelde een nieuwe activiteitsmeter die iedere twee uur het aantal bewegingen van de koe vastlegt. En daarmee beent het bedrijf de concurrentie bij.

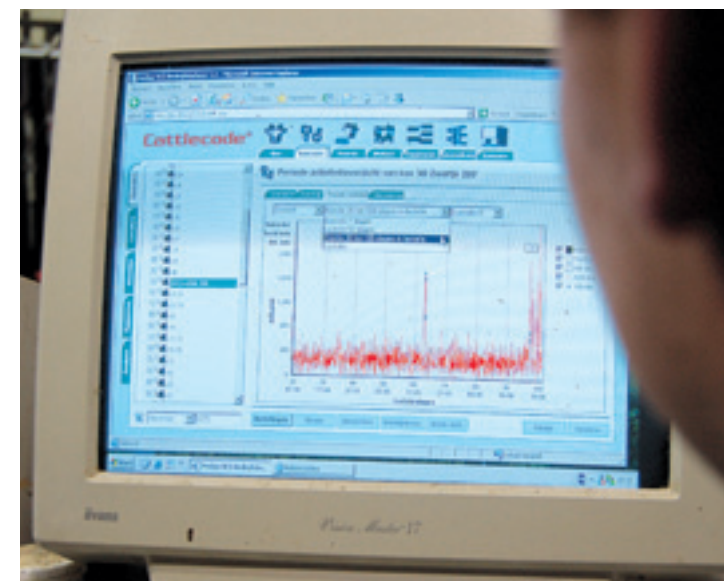
Tekst en foto's: Gertjan Zevenbergen

Tochtige koeien zie je niet altijd. Want hoewel ze onrustig zijn en besprongen worden of andere koeien bespringen, gebeurt dat vaak buiten het oog van de veehouder. Soms springen ze 's nachts, soms springen ze helemaal niet. Het gevolg laat zich raden. Te weinig koeien worden op tijd geïnsemineerd. De tussenkalftijd wordt te lang, de melkgift blijft niet op peil en omzet en aanwas dalen. Een aantal dieren wordt voortijdig verkocht. Zou je de dieren op tijd tochtig zien, dan is dat niet nodig. En daar kan een activiteitsmeter een handje helpen. In het buitenland is het al een populair apparaatje, maar in Nederland gebruikt maar een kleine 15 procent de stappenteller, zo blijkt uit gegevens van fabrikant Nedap. Het Nederlandse bedrijf levert al jaren activiteitsmeters aan grote melkmachineleveranciers als WestfaliaSurge, Lely, Manus en ook RMS. Alleen DeLaval gebruikt haar eigen Alprometers. Op het moment dat Nedap aankondigt een nieuwe generatie stappentellers te introduceren, is dat dus nieuws. De nieuwe Lactivator volgt de oude Respacors op die sinds 1991 in gebruik zijn.

▪ Korte interval

Net als de oude versie combineert de Lactivator het tellen van stappen met de identificatie van het dier. Daar zit hem de verandering dus niet in. Ook is de grootste verandering niet de verbeterde vorm van het apparaat, hoewel hij nu wel beter om de poot van de koe zou moeten blijven zitten. Ook de kogelschakelaar die de bewegingen van de koe registreert en onder een andere hoek is geplaatst, is niet het nieuws. Nee, de belangrijkste aanpassing is de manier waarop de bewegingen van het dier worden vastgelegd. Of liever de tijd waarover dat gebeurt. Registreerden de oude versies van de Nedap-stappenteller alle bewegingen van de koe over een periode van twaalf uur, de nieuwe versie legt dat iedere twee uur vast. Toegegeven, echt uniek is dat niet. De stappentellers van DeLaval registreren ieder uur de gegevens. Maar waarom doen ze dat? Een korte registratie-interval heeft een paar voordelen. In het verleden werd de activiteit van de afgelopen 12 uur vastgelegd en vergeleken met die van 24 uur eerder. Erg nauwkeurig is dat niet. Een afwijking is immers niet duidelijk te zien, simpelweg omdat de afwijking van het normale gedrag niet zo groot was. Je mist dus tochtige dieren. Door de activiteit van het dier iedere twee uur vast te leggen en die te vergelijken met de acti-

viteit van dezelfde periode een dag, 24 uur, eerder, wordt de nauwkeurigheid van de tochtbepaling groter. Je kunt immers precies zien in welke periode die verhoogde activiteit plaatsvond en of dat voor langere tijd achtereen het geval is. Een loslopende hond in de stal zal dus maar weinig attenties opleveren. Want een attentie verschijnt pas op het moment dat de activiteit niet eenmalig maar drie perioden van twee uur achter elkaar hoger was dan de dag ervoor. Volgens Nedap ziet het systeem nu tot 90 procent van de tochtige dieren. Nog steeds is 15 procent van de dieren die een attentie krijgt, niet tochtig. Dat is minder dan met de oude stappentellers waarbij het aantal vals-positieven tien procent hoger ligt. Bijna een derde van de koeien op het lijstje was dus helemaal niet tochtig. Ook lag de detectiegraad ongeveer vijf procent lager.

In het computerprogramma VC5 is duidelijk te zien dat Zwartje 299 meer heeft gelopen dan normaal.

▪ Verdachtmelding

Zeker op bedrijven met veel koeien verlies je gemakkelijk het overzicht wat het opsporen van tochtige dieren lastig maakt. Doordat de computer dat overzicht wel heeft, kun je tijd en geld te besparen. Melkveehouder Harry Berntsens, die in Azewijn (Gld.) 175 koeien melkt, kent de voordelen van de nieuwe stappenteller ondertussen. "Ik heb het idee dat we alle tochtige koeien nu ook echt vinden." Hij vaart nu blind op de attentielijst. Tijdens het binnenlopen van de melkstal passeerde Zwartje 299 een antenne en werd ze herkend aan het gele 136 gram zware blokje om haar poot. Tegelijkertijd werden alle gegevens die in de chip zijn opgeslagen uitgelezen

en overgedragen naar de computer waar het managementprogramma VC5 van Nedap op draait. In een van de schermen geeft een grafiek aan hoeveel stappen het dier de afgelopen zeven dagen verzette. Maar als je wilt kun je ook de afgelopen 50 dagen of de hele lactatie terugkijken. Hoewel de activiteit behoorlijk hoger was dan normaal, was ze niet tochtig. Aan een paar uitschieters in de grafiek is duidelijk te zien dat ze meer stappen dan normaal verzette; ze mocht voor het eerst naar buiten. Over een paar dagen komt deze koe niet meer op de lijst voor. Het systeem weet dan dat ze de vorige dagen rond dezelfde tijd ook naar buiten ging en dat er geen sprake is van tocht. Zou ze wel tochtig zijn, dan zul je in dezelfde grafiek zien dat op dat moment haar krachtvoeropname daalde. Immers, ook op het moment dat ze de krachtvoerbox binnenloopt,

wordt ze herkend en gaan ook de krachtvoeropnamegegevens naar de computer. Vertoont het dier gedurende de eerste twee uur een verhoogde activiteit, dan verschijnt er een verdachtmelding op het scherm. Is dat na zes uur nog steeds het geval, dan komt ze op de attentielijst en kan ze, als ze tenminste niet drachtig is, automatisch worden gesepareerd. Dan is het verstandig het dier meteen te insemineren.

Overigens kun je met de activiteitsmeter ook zien of het dier ziek of kreupel is. Dan is haar activiteit immers lager dan normaal.

▪ Twee versies

Nadeel is dat er in de stappenteller nog steeds een batterij is te vinden die de chip voedt. Gelukkig gaat hij zeven tot acht jaar mee, waarna je de hele teller moet vervangen. In de tussentijd blijft de identificatie gelukkig wel gewoon werken. Nedap levert de Lactivator, die ongeveer 80 euro per stuk kost, in twee versies. De eerste bevestig je met een gepatenteerde kunststofband om de poot van de koe. De tweede versie hangt om de nek van het dier, aan de band waarop ook schuifnummers zijn bevestigd. De resultaten met deze meter zijn echter minder goed dan die van de pootversie. Terwijl het percentage tochtige dieren dat daadwerkelijk door de meter wordt opgespoord op 80 procent ligt, is 45 procent van alle dieren met een attentie ten onrechte als tochtig aangemerkt. Melkveehouders die met een oude versie werken, kunnen gemakkelijk overstappen naar de nieuwe Nedap-stappentellers, al moet wel de zend-ontvanger aangepast worden. ■